

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytűsszékben.

Keresztényszocializmus és etikus értékek.

Irta: Vass József dr.

Az igazi értékek sorsa felől nem kell aggódni. Különösen, ha etikus értékekről, kultur-értékekről van szó. Az arany ázsiója eshet, a gyémántviselés ellen lehet ligát csinálni és ha annyira nem vihetné is még egy huszadik századi Savonarola se, hogy az utcákat gyémánttal kavicsozzák, azt mindenestre el lehetne érni, hogy az emberiség aranyláza néhány fokkal alább-hagyjon. Csak az etikus értékek ázsióját nem lehet leszorítani, — mert abszolút tényezői kulturánknak.

Ezen vezérgondolat mellé akarok csoportosítani néhány megjegyzést.

Azok nagy részének, akik nálunk a közhangulatot készítik és a vezércikkek magaslátán koturnusokban járnak, jó lélekkel ajánlhatjuk, hogy írás helyett olvasnának és gondolkodoznának. Akkor talán észreveszik majd, minő mosolyterdeinő szerepet játszik az ő sajtójuk. Észak-amerikában az Údv hadserege az utcán rögtönöz meetingeket, aranyvállrojtos misék fülhasogató zenebevezetés után komoly és nagy igazságokat vagdalnak az összecsendült közönség fejéhez pokolról, menyországról, lélekről, becsületről, mun-

káról, igazságosságról; és a kormány elnökétől le a legutolsó policemanig senkinek se jut eszébe a felekezeti béke szent nevében vészharangot rángatni, mert az előbb tisztelt elnöktől a legutolsó policemanig mindenki tudja, vagy legalább sejti, hogy az Údv hadseregének tízmillió tagja etikus alapon áll, értékeket képvisel, tehát kultúrtenyező.

És nálunk? Nálunk Harkányi és Kunfi Galilei-kört csinálnak és sok ambícióval vagdalják a sarat mindenre, ami katolikus. Nálunk Fényes Samu a Bálványokról ír könyvet és kalapáccsal kezeli Krisztust, — és megkövetelik tőlünk, hogy hallgassunk a felekezeti béke nevében. De ha ugyancsak nálunk a keresztények kultúr-öntudatát ébresztgetjük, ha *eszméket* hirdetünk, akkor minden oldalról konatni kezdenek: tűz! van, ég a felekezeti béke!

Komoly tudás szükséges az ítélkezéshez és elfogulatlan, biztos pillantás!

Mi a kultúra? Talán telefon és táviró, rengeteg sok autobusz, sok ezer kilométer vasutvonal? Köszön, — intőzatos gépszörnyetek? Könyvtár és képtár? Vagy szép fehér emberi testek, izom és hus, meg vér, meg szekszuális örömök? A jőzán szociológus azt mondja: ez mind érték, ez mind kultúrtenyező, vagy kultúreredmény, de nem kultúra. A minthogy

nem kultúra, ha az emberek villanyfény mellett gyilkolják egymást, telefonon csálnak, márványpalotákban pénzért árulják az igazságot, a minthogy nem kultúra a gyűlölet, a becstelenség, a szaninizmus, az elégedetlenség, a kétségbeesés.

Tehát az anyagnál magasabb rendű értékek adhatnak csak tartalmat a kultúrának. És minél több az etikus érték a kultúra birtokosainak világnézetében, annál gazdagabb a kultúra, melyet így nemes tartalommal töltenek meg. És minél intenzívebben, minél több tényező foglalkozik a társadalmi élet területén az etikus értékek megerősítésével, annál jobban kell örülnie a jőzán és higgadt szociológusnak.

Íme, ez azon magasabb szempont, amelyről helyesen lehet megítélni a társadalmi és gazdasági mozgalmakat. A politikai mozgalomról nem szólunk, mert minden történelmi anyagelviség nélkül is meg vagyunk győződve, hogy az első kettő fogja etikus magaslatra emelni a harmadikat.

Magyarországon tizenkétmillió katolikus van. Kétségkívül nemzetfontartó elem. Világnézetük erkölcsi meggyőződésük óriási etikus értéket képvisel. Világnézetük, épen azért, mert etikus, érték nemcsak a templomban és imádságokönyvben, hanem a szociális élet összes vonalain is, iparban

Az inkvizíció.

Mi a valóság a sok hazugság között?

Irta: Petrányi Ferenc tanítóképző-intézeti tanár.

— A „Fejérmegyei Npló” tárcaja. —
(Polytátás.)

A kinpád.

A mit az egyházi inkvizíciónál mondottunk a vallomás kiegészítése céljából alkalmazott testi fenyítékről, ugyanaz áll a spanyol inkvizícióra vonatkozólag is. Nem szabad a XX. század felfogásának szemüvegén át néznünk a multat. Akármilyen gyengéd a szive valakinek, még sem szabad elfelednie, hogy a kinpádot akkoriban minden protestáns és katolikus országban és minden törvényszéknél használták. Ballagi Aladár dr. szerint a régi büntető igazságszolgáltatás nem lehetett el tortúra nélkül, mert az volt a felfogás, hogy a bizonyítékok királynéja (regina probationum) nem a tanuk vallomása, hanem a beismerés. Az inkvizíció kínzásai semmivel sem voltak kegyetlenebbek Európa többi népeinek tortúráinál. A Németországban alkalmazott „spanyol csizmat” és a „tormento di toca-t”, a spanyol inkvizíció soha sem használta. Használták a mág-

lyát, de ez mindenütt lobogott a 15. és 16. században, mint az isteni Főlség megsértőinek külön büntető eszköze Genfől (Kálvin) Angliáig (Erzsébet).

Llorente maga írja (I. 305.) a 19. század legelején: „bizonyos, hogy az inkvizíció a kinpádot már régóta nem használja, úgy, hogy a gyakorlatban eltűntnek tekinthető.” Másutt megjegyzi: „Igaz, hogy az inkvizíció hivatalnokának kérnie kell a kinpád alkalmazását, de maguknak a bírálóknak esnek rosszul, ha a hivatalos kívánságot teljesíteniök kellene!” (I. 306.) Llorente pedig csak nem akarta az inkvizíció eljárását szépiteni!

Llorente beszéli, (I. 307.) hogy az credeti szigorúság csakhamar alábbhagyott, hogy csak az ország főinkvizitorának külön engedélyével és mindig egy ellenőrző orvos jelenlétében törtéhetett a testi fenyíték alkalmazása. Ilyen ovatoságot más országok törvénykönyvei a kinpád alkalmazásnál nem ismertek, ilyenről csak az a kegyetlennek híresztelt inkvizíció tudott. A moriskókkal szemben a kinpád használata 1537-ben egyszersmindenkorra eltöröltetett!

Llorente imént közölt jelentéseit megerősíti. De Maistre gróf. (Lettres . . . 57. lap jegyzet.) Azt beszéli ezen író, hogy 1808. körül két elő-

kelő és képzett spanyollal beszélvén, előhozta nekik a spanyol inkvizíció kinpádjait is. A spanyolok nagyott néztek s biztosították a gróft, hogy ők hazájukban ilyesmirel nem hallottak!

Volt még egy igen jelentékeny különbség a spanyol inkvizíció és Európa többi törvényszékeinek eljárása között. Az inkvizíció perrendtartása kb. 1500-tól kezdve szigoruan megtiltotta a kinpád *ismételt* használatát. A többi országok törvénykönyvei is, gyakorlata is megengedték a kinpád használatát akárhányszor! (Pl. Carolina 55. és 55. §.) V. Károly ezen codexe Németország és Németalföld számára s más államok törvénykönyvei alkalmazták a tűzhalálon, a lefészen, felnégyvelésen, kerékbotóréson kívül az elevenen való elásást, tüzes fogókkal való csipdesést, a nyelv, ujjak és fülek levágását stb. *Minderről a „kegyetlen” spanyol inkvizíció semmit sem tud!*

Nem hallgatjuk el Llorentének azt a megjegyzését sem, hogy az inkvizíciónál alkalmazott alantas hivatalnokok és szolgák az inkvizíció szabályzatát s a felsőbb inkvizitorok egyenes tilalmát kijátszották és itt-ott kétszer is alkalmazták a kinpádot.

Megjegyezzük azonban azt, hogy egyes alantas közegek, börtönőrök, csendőrök most a

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA, SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 6 oldal.

00000141

kereskedelemben, községi, városi, megyei és állami közigazgatásban, törvényhozásban. Mert nem gondoljuk, hogy a felekezeti béke: vészharangozói annyira figyelmen kívül hagyják az etikus értéket, hogy például notórius kasszafurokra bíznák Wertheim-székényeiket és lámpavassal, meg feszítőrúddal dolgozó szociáldemokratákat akarnának a bírói székekbe ültetni.

Az hisszük, az is magától értetődik, hogy ez a tizenkét milliónyi energia érvényesülni akar. Akar, mert joga van létezni és dolgozni. Történelmi multja és jelene, dinamikus tulsulya a nemzetet alkotó többi elemek között egyaránt döntő missziót biztosítanak neki. Nem akarunk a zsidókkal sárgafoltos zubbonyokat viseltetni. Nem akarjuk a protestáus lelkészeket gályarabságra küldeni, — hiába vádol ezzel bennünket Baltházár uram. Nem akarunk senki és semmi rovására joggalansul terjeszkedni. Csak dolgozni és érvényesülni akarunk létezésünk arányában. Nekünk sajtó kell. Megosináljuk. Talán felekezeti békét zavarunk, ha zsidó polgártársainkat megkíméljük az ujságírás nehéz munkájától és önmagunknak magunk akarunk ujságot írni? Nekünk tisztességes kereskedelem kell. Kormére koppintunk tehát a tisztességtelen kizsákmányolóknak. Tehetünk mi arról, hogy a koppintás rendesen zsidó körökre esik?

Mi a magunk számaránya szerint be akarunk vonulni a magisztrátusokba, megyeházákba, parlamentbe. Talán felekezeti békét kavarunk, ha az aránytalanul terjeszkedőket az őket arányosan megillető szűkebb térre szorítjuk? Nekünk fehér színpad kell, nekünk tisztességes erkölcs, morál kell a családi és magánéletben, irodalomban, — talán nem cselekszünk jogosan és kulturálisan, ha visszautasítjuk

a színpadok málcságait, ha ifjúságunkat tisztességes iskolákban akarjuk neveltetni, ha a Piklereket és Somlyókat támadjuk, ha az ügyésztől azt követeljük, hogy a pornográfia költséit tétessze gyöngéd, de biztos őrizet alá?

A nagy szociális kulturfejlesztésnek megvannak a maguk törvényei, amelyeket semmiféle lármával nem lehet megakasztani. Ebben az evolúcióban biztosan és állandóan érvényesül minden igaz érték, lemarad és esetleges rövid virágzás után megsemmisül minden, ami értéktelen, vagy pláne anti-érték. Mi nem félünk a nagy kulturversenyben, Miért félnek mások? *Bizalmatlanok a saját érdekeik iránt? Ez az ő bajuk.*

Mi pedig csináljuk tovább a keresztény érvényesülés nagy kulturmunkáját.

Március tizenötödike.

Itt a tavasz!

Hiába erőlködik a tél!

Jégbillincsei szétolvadnak, zsarnokságát kikacagjuk — diadalmasan ragyog szemünkbe a napsugár, új életet varázsolva mindenre.

Székesfehérvár közönsége úgy fogja ezt a napot megünnepelni, a hogyan ez a nagy naphoz, Székesfehérvár városához és annak hazafias közönségéhez méltó. Ugy, a hogyan eddig is meg kellett volna ünnepelnie.

Sadra Gyula dr. városunk polgármestere nemcsak munkáját viszi bele a város életébe, de elveit is, lelkét is.

Eldöndölte s örüllök, hogy eirendelte, hogy a város közönsége ünnepeljen a magyar szabadság hajnalhasadásának ünnepén, hogy ápoljuk a szabadság szeretetét, nemzetünk jövődjét nagy-ságának gondolatát szíveinkben.

Ne csak ápoljuk, de imádkozunk is érte, a magyarok nagy Istenéhez!

Hétfőn az összes hivatalokban, valamint iskolákban szünet lesz. D. e. 8 órakor a székes-

egyházban ünnepi istentisztelet lesz. A hatóság feje, a polgármester, meghívva rá a város és megye összes hatóságait, odahívta az összes iskolák ifjúságát, hogy az egész város közönségének lelke olvadjon fel a magyar szabadság szeretetének szent, isteni tüzeiben.

Városunk közönsége pedig meg fogja mutatni, hogy a hivatalos ünnepel lélekben is ünnepelni fog.

Polgártársak! lobogózzuk fel lakásainkat!
Ünnepeljünk mindannyian március idusán!

A Függetlenségi Kör társasvacsora keretében fogja megünnepelni a magyar szabadság napját. Az ünnepi beszédet báró Manndorff Géza dr. orszgy. képviselő mondja. Március 15-én hétfőn pedig Saára Gyula dr. polgármester vezetésével testületileg vesz részt reggel 8 órakor a székesegyházban tartandó ünnepélyes szentmisén.

A Vörösmarty-Kör vasárnap este 8 órakor társasvacsorával ünnepeli a szabadság hajnalhasadását. A diszbeszédet Széchenyi Viktor gróf főispán, a Kör elnöke mondja.

A felsőbb leányiskolában a székesfehérvári közönségi felsőbb leányiskola hazafias ünnepélyt rendez, március hó 15-én a Szent István teremben, kezdete délután 4 órakor. 1. „Himnusz.“ Ének három hangra. 2. Alkalmi felolvasás. Tartja: dr. Györke Margit tanár. 3. A negyvenyolcas gyerekek. Pósa Lajostól, szavalja: Schrédl Mária I. o. tanuló. 4. „A magyar leány“ Rudnyánszky Gyulától, szavalja: Holczer Magda I. o. t. 5. „Esti nyugalom.“ Négyszólamu dal Mózarttól. 6. „A hazáról“ Tóth Kálmántól, szavalja: Weisenfeld Anna II. o. t. 7. „Kossuth Lajos“ Abrányi Emiltől, szavalja: Hermann Márta II. o. t. 8. „A vén zsásló“ Petőfitől, szavalja: Steiner Piroška III. o. t. 9. „Vándormadarak dala.“ Kétszólamu dal Mendelsohntól. 10. „Csata után“ Komócsy Józseftől, szavalja: Gondán Ilona. 11. „Hazádnak rendületlenül“ Abrányi Emiltől, szavalja: Zubek Margit. 12. „Csak várja, egyre várja őt, Györy Vilmostól, szavalja: Bánó Vilma. 13. „Czinka Panna“ melodráma Farkas Imrétől, szavalja zenekísérettel: Téri Irén. Közreműködnek: Havranek Julia, Kalmár Irma, Weisz Bianka VI. o. tanulók. 14. „Március 15.“ Erdélyi Zoltántól, szavalja: Szepessy Ilona. 15. „Lengyel-

20. században is szigorubbak, mint a törvény vagy a bíróság, illetve az ügyész, ki ezen alantásokra kénytelen bízni a bűnöst.

De kinek jut eszébe ezeket a bíróság és ügyészség tudtán és akarátán kívül, vagy akarata ellenére elkövetett visszaéléseket magának a törvénynek vagy az intézménynek rováására írni? ... Hát másutt mindenütt van helye a méltányosságnak, csak éppen az inkvizícióval szemben nincs, mely pedig — mint azt okmányok bizonyítják — sokkal nagyobb ovatossággal, körültekintéssel és elnézéssel járt el, mint az egykorú büntető törvényesékek egyetlen egyet sem véve ki! Ha a kintpadot, a régi törvénykezésnek e szomorú emlékét a 20. század tisztultabb felfogásával még úgy elítéljük is, a legnagyobb mértékben igazságtalanok volnának, hogyha csupán az inkvizíciónak rónók fel bűnül azt a vallatási eszközt, melyet a felvilágosult Athén épügy használt, mint a jogtisztelő Róma, s amelyet a közép- és ókor minden országa és minden törvényszéke megengedhetők tartott és — sajnos — nagyon is sokszor alkalmazott? Mériünk egyforma mértékkel! Ez a legegység igazságosság szava!

Sütét börtönök?

A ponyvairódom zöldségek kertjében hízalt fantázia a legretentőbb dolgokat képzelet és meséi az inkvizíció sütét, dohos börtöneiről, melyekben vasra verve kínlódtak a szegény elítéltek. Ebben a tekintetben Llorente az inkvizíció legjobb védelmezője. Elég őt meghallgatnunk; hogy e csúf hazugságot leálcazzuk! Más országokban ez időtől a börtönök csakugyan sütét, penészes lyukak, pestisfészkek voltak, addig Llorente szerint (I. 300), az inkvizíció börtönei mind jól izzalt, világos és száraz so-

bák voltak, melyekben a fogoly föl s alá mozoghatott! Ugyancsak Llorente írja: „Rabláncokban és bélyőbaban nem sznyldódt az inkvizíciónak egyetlen egy foglya sem!“ (I. 301.) Csak egyről tud Llorente, a kin bilincs volt s ezen is csak azért, mert öngyilkos akart lenni. Tehát a panorámák, plasztikonok és mozik rémes figurái Llorente szerint is ostoba hazugságokat akarnak terjeszteni! Ugyanezen Llorente mondja, hogy az inkvizíció megbizottja a foglyokat időnkint megkérdezte, vajjon a felügyelő és az örök jól bának-e velük? A beteg foglyok ellátására különös gondot kellett fordítani. Az élethosszigan elítéltek számára gyárakat (domus poenitentiae) építettek, hogy hasznos munkával foglalkoztassák őket; ezeket a gyárakat időnkint pontosan átvizsgálták! És mindezeket éppen Llorentétől kell megtudnunk! (II. 321, 325, 331, I. 226.)

Az autodafé borzalmai?

A rémregényeknek borzalmakban utazó szerzői retentő dolgokat mesélnek ezekről az autodafékról. E leírásokat olvasva, azt gondolná az ember, hogy az inkvizitorok mást sem tettek, mint elevenen nyúlták, sütötték, talán még meg is étték „áldozataikat.“

Az auto da fének a francia feu-hez semmi köze. Hitvallomást (actus fidei) jelent. Az auto da fé elsősorban nem máglya és gyilkolás volt, hanem részint az ártatlanok szabadon bocsátása, részint a bűnösöknek és megtérőknek az egyházzal való kiengesztelése s a legtöbb auto da fé-nél semmi más nem égett, mint a bűnbánó kezében újra felelérd hitének jelképezésére egy gyertyaszál.

A meseköltésben e részről elől jár Llorente. Hogy az általa gyűlölt egyházi férfiak szigorúságát annál hatásosabban esetelje, beszél köny-

vében néhány ünnepélyes auto da fé-ről. Utána majmolják ezt az ő könyvéből éldogéló rémhistoriák.

Beszél Llorente egy 1486. febr. 12-én Toledo-ban tartott „kegyetlen“ auto da fé-ről, melyen 750 bűnös vette el büntetését. De éppen ő tőle tudjuk (I. köt. 237. V. és VI. szám.), hogy a 750 közül egyellenegyet sem büntettek halálal. Llorente szerint még ez év május 1. és dec. 10. 750 illetve 950 áldozata volt az auto da fének; de éppen ő árulja el (említett lap VI. és VII. száma) hogy az egész 3350-nyi tömegből 27 halt meg! Llorente pedig csak nem hamisította meg a számokat az inkvizíció javára? Ugyancsak Llorente írja, hogy egy Rómában tartott auto da fé-nek 250 spanyol esett áldozatul. Az igazság az, hogy a 250 közül egyellenegyet a haza szála sem görbüli meg; valamennyien a kiállott egyházi büntetés után ünnepélyes menetben, páros sorokban a vatikáni templomba vonultak imádkozni s azután letették bűnbánó ruhájukat.

Az előzők után érthető, amit különben Llorente is megvall (I. 305), hogy a spanyol nép az auto da fé-ben inkább a kegyelem, mint a kegyetlenség tényét látta, azért volt azon jelen a nemesség, a legműveltebb osztály s igen sokszor a királyi család. (Pedig a kik a spanyol etiquettet, uralomra juttatták, nem voltak olyan sötét, barbár, kegyetlen alakok!) Ha halálós ítéletről volt szó, azt az auto da fé után (igen gyakran másnap) hajtották végre a világi hatóság közegei, kiknek az inkvizíció bírái az elítéltekt átadták. (Llorente I. 321. „La condemnation au feu par la justice

országi harangok" Endrődi Sándortól, szavalja: Mohos Anna VI. o. t. 16. "Új március" Radványi Kálmántól, szavalja: Skalka Józsa V. o. t. 17. "Tavaszi nap." Háromszólamu. dal Kern Auréltól, zongorán kíséri: Hahn Anta kisasszony.

A *Felső Kereskedelmi Iskola* 1909 március 16-án kedden (s nem hétfőn) esti 6 órakor az intézet tornatermében ünnepet ül, a következő sorrenddel: 1. Hymnus, az ifjúsági zenekar kísérete mellett éneklő az ifjúsági énekkar. 2. Megnyitó beszéd, tartja Pék János igazgató. 3. Erős hit, írta Ábrányi Emil, szavalja Ferenczy Gyula, felső o. t. 4. Talpra magyar! Éneklő az ifjúsági énekkar. 5. Szeptember végén, írta Petőfi Sándor, szavalja Halász Irén k. a., a női keresk. tanfolyam növendéke. 6. Hajnali szerenád, Lavottától, előadja az ifjúsági zenekar. 7. Mohácsi 48-ig. Beszéd, tartja Vértés József tanár. 8. A holt költő szerelme, melodráma; írta Jókai Mór, zenéjét szerezte Liszt Ferenc. Szavalja Armuth Rezső, zongorán kíséri Roszberger Juliska k. a. 9. Kosuth induló, előadja az ifjúsági zenekar. Az ének és zeneszámokat Jámbor Zsigmond intézeti zene-tanár vezeti.

Az *iparos-mások* a nemzet ébredésnek emléknapiját, iskolai ünnepély keretében március 14-én, d. u. 3 órakor, a városzház tanács-termében tartják, melyre az inas-ügy iránt érdeklődő közönséget ez úton hívja meg az ipariskola igazgatója.

A *szabad Lyceumban Vasárnap*, március 14-én d. u. a rendes lyceumi előadás keretében ünneplik március 15-ét a következő műsorral: 1) Talpra magyar, szavalja Kern Gy. 2) Szabad előadás, tartja Ketskés Elek. 3) Előre, szavalja Világossy Jenő. 4) Egy gondolat bánt engemet, melodráma, előadja Kerner Gy., zongorán kíséri Destek Micike k. a. 5) "Az igazgató ur." Bohózat egy felvonásban.

Az *adonyi kath. kör* folyó hó 14-én fogja megülni a magyar szabadság ünnepét, az ünnepi beszédet Csöngedy Gyula esperes, a kör elnöke fogja mondani. Az ünnepség keretét azonfelül ének, zeneszámok fogják kitölteni. Este banket lesz.

ÜJDONSAGOK.

Konferenciák és lelki gyakorlatok.

Prohászka Ottokár püspök ur, mint értesít-

du roi.) Az inkvizíció hivatalnokai az ítélet előtt elítávoztak, igen gyakran a nép is szétoszlott. (I. 317.) Hogy itt-ott sokan végignézték valamely kivégzést, azt csak nem fogja okos ember az inkvizíció rovására felhozni, hiszen nálunk is csak a legujabb időben szüntették be a nyilvános kivégzést!

Sanbenito. Mi volt az?

Biz' ezt az ember joggal kérdezheti. A rémregények nagyon sok badar dolgot irnak róla. Minél kevésbé ismerik, annál rémségesebbnek gondolják. „Letörölhetetlen szegénybelyegnek,” „kényszerzubbonynak,” sőt máglyának mondják. Az egyháztörténelem, de Lorente is (I. 127 és 177.) megmagyarázzák, mi volt: Az egyház által megszentelt bűnbánó ruha és semmi más. (Saccus benedictus, sacco bendito.) Lorente szerint sárgásbarna barátságúhához hasonlított. Ilyenben öltöztek életük vége felé sokan a középkori uralkodók közül s készültek a halálra.

Aki az inkvizíció bírái előtt önként jelentkezett, annak rendszeren elengedték e ruha viselését; akik bűnösöknek találtattak, de önként nem jelentkeztek, azok ruháján fél kereszt, a megalkodott eretnekek ruháján pedig egész kereszt volt és csak azoknak a ruhájára volt tűznek vagy az ördögnek képe festve, kiket a világi hatóság kivégeztetett. Ilyen jelvényekkel a középkor és újkor más-más népeinél is elégszer találkozunk. Ennyi az igazság a sanbenito mesékből. Természetesen, akik legfeljebb valamely érdemrenden szeretik a keresztet látni, vagy akiknek a papi ruha bármilyen alakjában vörös posztó, azok mindenféle rémdolgokat látnak; de erről az inkvizíció igazán nem tehet.

lünk, ez évben is megtartja konferenciát az *urak és lelkigyakorlatok a hölgyek részére*. A konferenciák *március hó 22, 23 és 24-ikén*, a lelki gyakorlatok pedig *március hó 24, 25, 26 és 27-ikén* lesznek a *Szent István* teremben. A meghívókat, a *püspöki woda* a jövő hét folyamán fogja szétküldeni.

— *Kinevezés*. A király a székesfehérvári áll. főreáliskola igazgatóját, *Kelemen Bélát* a VII. fizetési osztályba sorozott középiskolai igazgatóvá nevezte ki.

— *Az Emmaui társulat* vasárnap reggel 7 órakor a székesfehérvázi nagy misét, 10 órakor az István-teremben gyűlést, 12 órakor a zirciek templomában szentségimádást tart.

— *Népszövetségi értekezlet Adonyban*. Eredményeiben s kihatásában rendkívül fontos értekezlet tartott az adonyi kerület papsága és az érdeklődő intelligencia Adonyban folyó hó 11-én. Az értekezleten, amelyen a fokozatos szervezkedést és a népszövetség hivatásának eredményes kifejtését beszélték meg a kerület igazgatói és csoportvezetői, megjelentek Csöngedy Gyula esperes, Kéri Ferenc perktái, Gönczöl Antal rácalmási, Ligday Károly dunapentelei plebánosok, Sándi János, Kiss Lipót, Horváth József káplánok, Magó Károly igazgató, Braun Mihály kántor, dr. Tóth József ügyvéd, Róth János főtanító, Mészáros István tanító, azonkívül Dunapentelelről, Rácalmásról és Adonyból körülbelül 30 csoportvezető. Megjelent továbbá a székesfehérvári népszövetség részéről dr. Vass József igazgató. Távolmaradását kimentette Kostyelik Ferenc plebános. A gyűlést Csöngedy Gyula esperes nyitotta meg magasszárnyalású beszéddel. Aból a gondolatból indult ki, hogy csak akkor reális bármely mozgalom, ha tényezői levegőbenjáró optimizmus helyett bizonyos józan pesszimizmussal tekintik az eredményeket, mérlegelik erőiket, készítik terveiket. Megjelölte azután ezen az alapon az értekezlet célját: meghatározni, mekkora az eddig elért eredmény, továbbá közösen megbeszélni a mozgalom eszközeit. Végül a fegyelem és egyöntetű eljárás fontosságát kiemelve lelkes tapsvihár között megnyitóját befejezte.

Dr. Vass József beszélt azután a népszövetségi szellem nagyra neveléséről és arról a tartalomról, melyet csak a vidék tud adni a szervezetnek. Gyakorlati indítványokat tesz. Ajánlja a vezetőségnek a tagokkal való folytonos kontaktusát, mely egyetlen eszköze a fegyelemre való ránevelésnek, ajánlja a taggyűjtő mozgalmi bizottságnak felléltetését, végül a csoportvezetőkhez fordul és lelkes szavakkal figyelmezteti őket, hogy a szervezetek virágzása vagy sorvadása majdnem egészen az ő kezükbe van bízva.

A beszéd hatása alatt a csoportvezetők azonnal meg is ígérték, hogy apostolai lesznek az ügynek. Ezután a jelenvolt helyi igazgatók tették meg jelentéseiket. Nagyszerűen a tagok száma 109, Rácalmáson 109, Adonyban 186, Dunapentelelén 147, Hantason 60, Sárosdon nincs szervezet.

A jelentéseket az értekezlet örömmel vette tudomásul, különösen azt, hogy a mozgalom mindenütt hatalmasan fejlődik. Több felszólalás volt még, amelyek kapcsán gyakorlati nehézségek nyertek megoldást.

Az értekezletet közös ebéd követte, amelyen Csöngedy Gyula esperes és dr. Tóth József mondtak felkötő beszédet. Dr. Tóth bejelentette, hogy a szervezet ingyenes jogvédelmét elváltja. A társaság a legkellemesebb hangulatban a késő délutáni óráig együttmaradt.

Nagy elismerés illeti Csöngedy Gyula esperest az értekezlet összehívásáért. Bár minden esperesi kerület követné a példát. A személyes érintkezés sok indokolatlan idegenkedést megszüntet, sok képzelt nehézséget eloszlat és ami a fő, szunnyadó energiákat ébreszt s így az ügyet hatalmasan segíti fejlődésében.

— *Figyelmeztetés*. A székesfehérvári káptalan figyelmezteti mindazokat, a kik a káptalanhoz, mint ilyenhez intéznek kérelmet, sorokat ne egyik vagy másik káptalani tag címére, hanem magához a főtitk. káptalanhoz küldjék.

— *Eljegyzés*. *Gede János* helybeli órák és ékszerész e hó 7-én váltott jegyet *Diósy József* özvegye, született Schaller Jankával, Sok székesfehérvári.

— *Lével a porliórhákról*. A következő levelet kaptuk:

Tekintetes Szerkesztő ur?

Mikor a közönségszobáról szóló szabályrendelet megerősítése városunkhoz leérkezett, örömmel gondoltunk a boldog jövőre, a mikor az utcákon — legalább a főbb utcákon — járvá, nem kell féltünk attól, hogy piszkosabbak leszünk, mint valamikor, régesrég. Rózsaszínű szép reményeink szirmai lehullottak, a pusztító válság és tövisei kellemetlenkednek most ép úgy, mint a szabályrendelet megalkotása előtt. Ha valaki erről meggyőződni akar, menjén végig a főutcán reggel 8 óra után. Ne előtte, hanem utána. A szabályrendelet ugyanis arra figyelmeztet, hogy 8 óra után semmiféle szobacicus, a portöröket a járókelőkre lerázni ne merészséje. (En ugyan nem értem a rendelet szellemét, hogy a mi 8 óra után nem jó és nem szabad, miért jó és miért szabad 8 óra előtt. A tanárok és a sok száz tanuló, a kik 8 óra előtt mennek iskolába, vajjon azok nem épen úgy szenvednének az utcára rázott, dobált szeméttől, mint a 8 óra utáni dolgára siető publikum?) Legtöbb szobacicus bölcsen megvárja a nyolc órát, addig készenlétben tartja magát, de mielőtt a rendőrileg megállapított 8 óra elmulik, kinyílnak az ablakok, szőke és barna, bodros (nem akarom mondani, hogy kócos) fejek jelennek meg itt-ott csinos pipi kendőkkel, kezükben — egy piszkos ruha, amelyet teljes buzgalommal ráznak a járókelők fejére.

Hát természetesen, hogy ő ciusságának ez a munka nagyszerű időmegtakarítást jelent. Egyébként ki kellene nyitania a szobáját, ki kellene mennie a folyosóra s onnan az udvarra kellene kiráznia a szoba piszkát, így pedig nemcsak a kényelmét nem zavarja, hanem szőpen ki is nézetheti és meg is nézetheti magát. A pornak és szemétnék pedig az a tulajdonsága van, hogy nem a csillagok felé száll, hanem a gyarló földre, a gyarló emberekre. A lenge bőjtű zefir pedig megteszi azt a kiváló sziveséget, hogy az előbb csak egy porliórhára szorított szemetet 40–50 □ méternyi területre szétterjti s ha e szerint az utca közepére megy is, ott is élvezheted azt a szemetet, a melyet cicus ő nagysága az előbbi nap diis eredményeként a bűtorokról, a padlóról a fejéhez száraztat. Az egyik másodemeleti ablakból pl. nap-nap után következetesen a padlószőnyegeket szóták kirázni becses fejünkre. A rendőr pedig 8–10 lépésnyire posztol. Már várjuk, hogy mikor fogja az érdeemes hölgy — csupa szeretetből — a személtápat tartalmát, aztán a különböző mosdó stb. edényeket ugyanonnan kiüríteni. A minap két barátommal tanulmányutra indultunk. Egy negyedikora multán találkoztunk, s bemutatuk a szerzett tapasztalatokat, melyeket fekete kabátunkon és kalapunkon összegyűjtöttünk. A bacillusokra ez idő szerint nem akarok kiterjeszkedni. Ezt a témát átengedem az orvos uraknak, a kik most úgyis sokat foglalkoznak a népszertü tuberkulózis elleni védekezéssel. A port és tollat nem számítva, találtunk egy félmarék szálmaszálát és seegrast, (ez az ágyatból származhatott), 28 rövidede, hosszabb, fehér, fekete, piros cörnaszálat, aztán egy szende polost (szegényke még caplerozott, de tovairamlani nem tudott már ruhám redőj és feleségem örmői közé; úgy látszik a nagy esésben megütötte a temporát) végül két bohát — szegényke, mindkettő szélalaptva — (gyöngé női kézimunka) I. Mindezeket szépen összegyűjtöttük, részben spiritusba, részben gombostűre tűzve, a rendőrség örmére ki fogjuk állítani. Föltéve persze, ha a rendőrség ezen szenvedélyünk gyakorlásának erőlyes fellépésével utját nem vágandja — és le nem zárát *bennünk*.

Végül a szerkesztő urakhoz fordulok egy kéréssel:

Ha volnának olyanok, a kiket a rendőrség az említett kihágásokért megbírságot volna vagy megbírságotna — legyenek kegyesek a szerkesztő urak azok névsorát közzétenni. Okulás és példaadás céljából — azt hiszem — nem végeznének hálátlanul a közönség érdekében.

Egy szenvedő polgártárs.

Iskolaszéki ülés. Nagyfotosságu-ügyekben tartott má d. u. az iskolaszék ülést. A Deák-Ferenc-utcai iskola ügye ma döntés elé jutott. Sára Gyula dr. jóakarata, a nemes ügy iránt való szeretete eszközölte, hogy Winkler Vilmos (émélnök részletes tervet dolgozott ki és terjesztett az iskolaszék elé. Az iskolaszék elfogadta a témélnök szép tervezetét. Változtatást csupán abban eszközölt, hogy egy nagy munkaterem építését elrendelte, amely esetleg két osztálynak is megfelelhet. Lesz tehát négy fiu osztály (az emelvény) és négy leány osztály a földszinten, továbbá egy nagy tornaterem s még külön egy tanterem. A fűtés központi gőzfűtés lesz, hogy a folyosók is fűthetők legyenek. Tanító-lakás az új iskolában nem lesz. Ezeket a terveket kéddén átvizsgálja az építészeti szakosztály, amelyek véleménye után a terveket a polgármester részletesen is kidolgoztatja, úgy hogy az még a márciusi közgyűlés elé fog kerülni elfogadás végett, hogy a pályázatot azonnal ki lehessen írni. — Auerbach Gábornak és társainak azon kérélmét, hogy korpótlékekut újra állapítsák meg, a közigazgatási bíróság véglegesen elutasította.

A tárgyalás folyik.

Tornaverseny városunkban. Érdekes hír érkezett ma városunkba az országos tornaegyesületek vezetőségétől. Azt kérde a mi Torna-Clubunk elnökétől Turján József pénzügyigazgatótól, hogy szívesen látják-e városunkban pünkösdi két napján az országos tornaegyesületek versenyét? — Turján József elnök természetesen nem adhatott még végleges választ, de mivel, — mi azt hisszük — hogy városunk közönsége egy ilyen ritka megtiszteltetést csak szívesen fogadhat, körülbelül biztosra vehetjük, hogy 1000 tornász káprázatosan szép versenyének leszünk tanui piros pünkösdi két ünnepén.

Küldöttség a pénzügyminiszternél. Az adonyi járás pénzügyi dolgai tudvalevőleg a sárbogárdi adóhivatal kezelése, ami természetesen öpen nem volt kedvező az adonyi járás lakosságára. Adony már régebben kellett mozzalmat, hogy adóhivatalhoz jusson s ez által a járást megmentse sok kellemetlenségtől. A vármegyei közgyűlés méltányolva az adonyiak jogos kívánását elhatározta, hogy segítségére lesz adóhivatal szervezésében. A közgyűlés határozataként ma küldöttség ment a pénzügyminiszterhez, hogy az adóhivatal létesítését engedélyezze. A küldöttségben, amelyet Széchenyi Viktor gróf főispán vezetett, részt vett Szűts Jenő alispán, Huszár Dezső főszolgabíró és adonyi járás tisztviselői kara. A pénzügyminiszter bizonyára nem fog elzárkózni a méltányos kérelem elől.

A sorozás. A székesfehérvári járás sorozását véget érték. 1135 behívott közül nem jelent meg 107, bevált katonának 373. A többi csak anyámasszony katonájának lesz jó.

A Székesfehérvári Hitelezői Védőegylet bírálo bizottsága pénteken tartotta első gyűlését s ezen öt bejelentést tárgyalta. Mind az öt bejelentést elfogadták, tehát az öt adós nevét, aki nem akart fizetni, a tagok tudomására hozzák. Az új végrehajtási törvény mellett ez az eljárás nagyon is segítségére lesz a kereskedőknek, akiknek végre is meg kell övni érdekeiket a rossz házzemű adósokkal szemben. Az új egylet, melynek példáját az országban több helyütt követték, igen áldvos működést fog kifejtetni, mert a vevőközönséget visszatartja a könnyelmű adósságcsipalástól.

Kiküldött számvizsgálók. A 1908. évi közpénzügyi számadások megvizsgálásához a mári-járásban a következő bizottsági tagok küldettek ki: Mór közönségre Wenczel József, Pusztaszentmária Ince Jenő, Bakonyársáknya Wolf Károly, Nagyvegre Müller Rezső, Bodajk és Söréd közönségére Ringhofer Endre, Bakonykúti Jankó Edg, Borsodalmás, Borsodalmás és Guttamási községekre

Marsovszky Viktor, Fehérvárcsurgóra Andócsy Ferencz, Csákrákó, Csákrány és Gánth községekre Udvardy János, Csákvárra gróf Cziráky Antal, Vértesszőzma és Magyaralmás községekre Deaky Lajos.

Közönetnyilvánítás. A magyarországi munkások rokkaüt és nyugdíj egyletének helyi fiókpénztára özvegy és árva alapja javára a Székesfehérvári Kereskedelmi Bank 30 koronát adományozott, a melyért ezuton is hálás köszönetét nyilvánítja a helyi fiókpénztár elnöksége.

Kubik János kesztyű, sörvökötő és orvosikötszér raktára a mai naptól kezdve a **Barátok épületében** van. A püspökséggel szemben.

A mezőgazdák érdekelni fogja, hogy az utóbbi két évben az impregnált répamag körül keletkezett vita és a szakajtóban feljődött tollharc jelenleg mily fordulatot veit. Határozottan annak a pártalán győzelmeit végződött, mely az impregnált répamag mellett foglalt állást. Ugyanis mint értesülünk a répamag termelés hazájában Quedlinburgban (Észak-Németország) gazdák és kereskedők kívánására „Répamagot Impregnáló Vállalat” létesült Waegener és Társa cég alatt, ahol bizonyos illeték ellenében úgy gazdák mint kereskedők impregnálhatják répamagjaikat. Ez a mezőgazdaságra fontos hallalat hónapok óta van üzemben és mint valljuk, rendkívül igénybe van véve. Így tehát a gyakorlat ismét rácafoltt a sztrike teóriára és az a tudomány, mely az impregnálás ellen agít, csodót mondott. Hogyan is mondta boldogult Pulszky: „A kutya ugat a karaván halad.”

Rablótamadás. Vakmerő rablótamadás történt egy védtelen, 14 éves gyermeklány ellen f. hó 4-én a bakonyársáknai erdőben. Kuti Mariska, 14 éves bpesti leánya nagyszüleihez látogatába ment Surra. A bakonyársáknai állomáson, ahol kiszállt, egy elegánsan öltözött 30—32 évesnek látszó ember szögödött melléje, azzal biztatván, hogy ő is Surra utazik, szívesen hazakíséri. Sur és Bakonyársáknay közt leveo erdőben az ismeretlen idegen egyszercsak fotogratni kezdte a kislányt, elvette tőle készitaskáját, amelyben 30 korona volt, aztán véresen, üres kézzel utnak eresztette a rengetegben. A kis lányka nagy nehezen tudott kitalálni az erdőből s egyelőre Res Mihalnyné bakonyársáknai asszonynál vonta meg magát. A vakmerő rablótamadót keresi a csendősség.

Kellemetlen kemence. Veszely József és Kovács Sándor helybeli lakosoknak egymás mellett van lakásuk. Veszely József pék, Kovács Sándor magánzó. A szomszédos lakosok között megbomlott az egyetértés, mert hát Veszely József pék kemenceje, amely bele van építve Kovács Sándor lakásának falába, veszedelmesen bemelegíti a szomszédba. Ez az állapot télen igen tűrhető, sőt köszönetre méltó, nyáron azonban, mikor az áldott napsugár messze felülmúlja a mesterséges meleget, igen bosszantóvá válik. Ezért bomlott meg az egyetértés a felek közt s vitték a hatóság elé a már javában kellemetlenkedő kemence sorsának intézését. Közegészségügyi bizottság jelent meg, a helyszínen s nyomban kimondatott a kemence veszté. Veszely József azonban, a tulajdonos nem hagyta annyiban a dolgot, hiszen a kemence az ő kenyéradója volt. Az ügy fellebbezés folytán a közigazgatási bizottsághoz került, ahol egyenlőre levették napirendről, de azzal a méltányos intencióval, hogy a két fél kölcsönös megelégedésre fog elintéződni.

Hűtlen szóla. Szabó Lipót Pál devocseri napszámos Landvirt Lajos erszébefalvai bérkocsis szolgája gazdájának 80 korona készpénzzel megugrott s a pénz Matuschek István helybeli vendéglőjében elmulatta.

SZÍNHÁZ.

Kedd, márc. 9.

Israel. Írta Bernstein. Legyen szabad előbb egy kicsi elmélkednem. Ennek a darabnak bevezetése is van. Az Israel választ a Visszatérés Jeruzsálembe című színműre. Az erősen antiszemita izü, ez pedig az keresztények rovására a zsidóság

mellett tör lándzsát. Bernstein azért írta, hogy az előbbi darab élet, a zsidók ellen kellett hangulat maró érejt letompítsa, Valakit megkérdeztem, hogy színeketül-e az előbbi darab?

A válasz ez volt:

— Nem!

— Miért?

— Mert a Visszatérés Jeruzsálembe oly erősen antiszemita hurokat penget, hogy vidéki színpadon lehetetlen az előadása.

Helyes! En bele ebben ügyszom. Ha annak a darabnak olyan állurjai vannak, a melyek a zsidóság vallási érzékenységét bántják, jó! — ne adják elő. A színház nem arra való, hogy ott bárki vallási meggyöződését, papjait, szertartásait ki-gunyolják. En a direktortól. épen nem veszem rossz néven, ha nem akar kellemetlenkedni a publikum azon részének, a mely — bárhogy vesszük is — mégis csak legtöbb pénzét. viz a színészek kasszájába. En itt csak a paritás elvét kívánom érvényesítenni. Quod uni iustum, alteri aequum. A mi az egyiknek igazságos, az a másiknak méltányos. Ne bántuk a zsidókat! de ne bántuk a keresztényeket se! Kerüljék az ő hit-elveiknek, tradícióiknak kipellengérezését is. En semmi kifogást nem emelek, ha a Visszatérés Jeruzsálembe színe nem kerül, sőt örülök neki — de kérem, hogy ezt a méltányossági szempontot nekünk keresztényeknek: katolikusoknak, luteránusoknak, kálmínistáknak is legyen szabad élvéznünk. Sőt követeljük ezt, a mennyiben mint adófizető polgárok a szubvencióban, mint színházjáró publikum belépő díjainkkal hozzájárulunk a színház fentartásához. (Boszorkány, Tanítónő, stb.)

Az Israel őszinte kíváncsisággal vártuk. Előszőr mert Bernstein-darab, a finom pszichologia az események fejlesztésének, a szenvedélyek fokozásának nagyszerű művészete nyilvánul ismét benne. Másrészt Góthék annyira felszigázták ebbeli érdeklődésünket, hogy mint a regény újabb fejezetét tekintettük az Israel színrehozását. Végül: teljes bizalmat öntött lelkünkbe az a körülmény, hogy a főszerepeket három legkiválóbb drámai színészünk: Kovács, Verő és Déri játszáik.

A három művésznek a legteljesebb elismeréssel adozunk. Tudásuk legjavát, ambíciójukat, a publikum iránt tartozó hálás szeretetüket vitték játékukba. Egyes nagy jelenetekben szinte összeráztak bennünket s megregettették lelkünkben velük iguló gondolatainkat. Nem teszünk különbséget egyik között se és büszkén mondjuk, hogy a vidéki színpadok aligha produkálnak az ő játéknaknál különbet.

A darab tartalma egészen egyszerű. Gutliebet (Kovács) gyűlöli azért, mert zsidó. A kaszinó urí népe ősszeli tanácskozára Thibault herceg (Déri) elnöklete alatt s miután antiszemita érzelmeiknek, közkeletűi ekszpektorációiknak kifejezést adtak, belép Gutliebe. A herceg felszólítja, hogy lépjen ki a kaszinóból, mert nekik kellemetlen a vele való érintkezés. Gutliebe szabadkodik, mire a herceg letíti fejről a kalapot. Ez az első felvonás: a durva, eseten, indokolatlan, neveléses antiszemitizmus, a mely nem keres mélyebb okot, hanem föltaszit azért mert, gyűlöl.

Még visszataszítottabb lesz ez az antiszemitizmus, mikor a második felvonásban megtudjuk, hogy a herceg tulajdonképen a vérsrintimű édes apját sértette oly durván meg. A hercegnek (Verő) ugyanis, fiatal éveiben széreges férjének durva viselkedésétől megundorodva annak üzletársával Gutliebellel ismerkedett meg, a mely ismeretségnek gyümölcse a herceg. Az anya borzasztó helyzetbe került. Az apa és fia párbajra készülnek. A herceg le akarja szúrni a zsidót. Az anya megakarja ezt akadályozni. Magához hivatja Gutliebet. Föltárlják multjukat. Az anya könyörög az apának, hogy tegye lehetőtlenné a párbajt. A borzalmas szenvedélykitörések megrendítő hatást gyakorolnak ránk. Még inkább fokozódik ez, mikor a fiu meglepi a beszélgetőket. Kérdőre vonja anyját, az természetesen nem árulja el a titkot, hanem a párbaj megakadályozásának szükségét hangoztatja — vallási szempontból. A fiu tépelődik, izgatottan keresi a választ, míg végre az anya kimondja szörnyű titkát. Ez a jelenet párbajt ritkító nagyszerűség.

Az utolsó felvonás a herceget a szereplés színpadának elhagyására indítja. Atyjával nem verekedhetik meg. Előbb öngyilkos akar lenni, de

gyónatójának tanácsára kolostorba akar visszavonulni, hogy új életet kezdjen. Atyja borzalmas kifakadásokkal átkozza a papokat, a kik fiának életét a szereplésből a világ szemében való sémmibe akarják eltemetni. A borzasztó kétség végre arra szorítja a fiút, hogy hirtelen félrevonul és öngyilkos lesz.

A darab tendenciája erősen antikeresztény, maga a tartalom eléggé mutatja, hogy mint élezi ki s mint vagdalja ostorával végig a keresztény bornírtág vadhajtságait. Az előadás finomsága azonban ugyszólván elnyeli ezt az irányzatot. Pro és kontra oly kemény szentenciákat vagdosnak egymás fejéhez, hogy csak a darab átgondolása után vesszük észre Gutliebnek minden szereplő fölé emelkedő nagy jellemét s a többieknek, a vallásos hercegnének, a pártvezér hercegnék s társainak alacsonyágát.

A cselekmény lassan vonul tova. Sokkal lassabban, mint akár a Tolvaj, akár a Baccarat. De érezzük azt is, hogy mekkora segítsége volt a Bernstein-daraboknak a Góthék minden részletre kiterjedő kidolgozása, a kik úgy szólva minden percre találtak valami olyan művészi mozdulatot, amellyel figyelmünket leköszék s az esetleg unalmasnak tetsző s szinte fárasztóan lassan gördülő cselekményt vagy dikciókat ránk nézve élvezetessé változtassák.

Ezt meg kellett jegyeznük! De bátran mondhatjuk, hogy a ki a mi három művésznünk játékát megnézi, szívesen mond nekik köszönetet a nyújtott művészetért.

A közönség egyébként telt házzal honorálta az Izrael előadását.

A Budai-ut 1 — 3 sz. a. levő Munkás-Otthon körhelyisége szép kerttel, fedett tekepályával, szaletlival és megfelelő más mellékhelyiségekkel együtt, az új épület külön is, f. évi augusztus hó 1-ére kiadó. Bővebbet az ott lakó háztulajdonosnál.

Műtrágya!!!

a legjobb és a legjutányosabb áron kapható a

helybeli keresztény fogasztási szövetkezet

fő- és fióküzletében.

Főüzlet: Szőgyény-utca 1.

Fióküzlet: Zámoly-utca 33.

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára

Székesfehérvár, Szőgyény-Marich-utca.

Allandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök,

Ferenc József-kabát,

köpenyek (havelok)

börkabátok, utazó bundák,

raglán-felöltők, kabátok.

Ujabb rendszerű kocsik!

HIRTLING PÁL

KOCSIGYÁRTÓ

Üzlet:

Tolnai-utca 16.

Székesfehérvár

Raktár:

Simor-utca 35.

Raktáron tartok minden fajtájú kész ruganyos kocsit, kész korbákat, kerekeket és a hozzá tartozó farészeket.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom kocsifényező és nyerges — — — műhelyemet. — — —

A kocsigyártáshoz tartozó összes javításokat jutányosan s gyorsan eszközölöm.

HIRDETÉSEK

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban Szent István-tér 1.

VÉDJEGY.

Az eredeti Singer-varrógépek valódi árusító ezen védjegyről ismerhetők fel.

Az eredeti Singer-varrógépek valódi árusító ezen védjegyről ismerhetők fel.

FIGYELEM!

Azon varrógépek, melyeket más kereskedők árusítanak és forgalomba hoznak, mind a régi SINGER-féle varrógépek utánzatai. Ezek természetesen nem eredeti SINGER-varrógépek s nem is a SINGER-varrógép részvénytárságtól származtak, — miért is ügyeljünk a védjegyre, mert csak ezen védjeggyel ellátott varrógépek a valódi, eredeti SINGER-gépek.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság Bogrnár-u. 2.

Első liptói kárpáti juhturógyár

PEWNY FÜLÖP

— LIPTÓSZENTMIKLÓS (alapítatott 1873.) —

Ajánlja kitünőnek elismert készítményeit:

	kilónként	K.
legfinomabb liptói csemege juhturót		1.60
finom I. liptói juhturót	"	1.20
II. " " " " " "	"	1.—
legfinomabb valódi svájci emmentháli	"	3.—
" magyar	"	2.20
" kárpáti téglány sajt	"	2.—

5 kgos rendelések (ha vegyesen is) bérmentve szállítatnak bármely postai állomáshoz. A rendelésekben kérem megjegyezni, hogy „hirdetés szerint.”

Székesfehérvári utmutató.

<p>Kávésok és vendéglősök:</p> <p>FEKETE GÉZA „Othon kávéház” Mozl. Kossuth-utca 17 sz.</p> <p>GÁRDOS ZSIGMOND „Korzó kávéház” Nádor-utca.</p> <p>UNTERBERGER LÁSZLÓ „Balaton kávéház” Kossuth-utca.</p> <p>HEGYI JÓZSEF Színházi sörcsarnok Nádor-utca.</p> <p>RÉDEI VILMOS Vörösmarty kör vendéglő tulajdonosa Kossuth-utca.</p> <p>Özv. Emhecht Gyuláné Dréher féle sörcsarnoka Bank-utca 1 sz.</p> <p>IFJ. HÉJJ IMRE Arany Ponty vendéglős Haltér 3 sz.</p> <p>OBERMAYER IMRE vendéglős Lakatos-utca 3 sz.</p> <p>IFJ. HÉJJ FERENC kálozi vendéglős Tolnai-utca 2 sz.</p> <p>FEKETE JOZSEF vendéglős Vásár-tér 23.</p> <p>VINKÓCZY KÁROLY beszálló vendéglős Vásár-tér 36 sz.</p> <p>Férfi szabók:</p> <p>KISS ANTAL Kossuth-utca 4 sz.</p> <p>FAZEKAS LAJOS Kossuth-utca 13 sz.</p> <p>WEIHINGER LAJOS Kossuth-utca 18 sz.</p> <p>Bognár és Kristóf férfi szabók Rákóczi-utca 2 sz.</p> <p>Női szabó:</p> <p>ORSZÁGH IMRE Nádor-utca 3 sz.</p>	<p>Uri és női cipészek:</p> <p>RÉDEI GÉZA Kossuth-utca 15 sz.</p> <p>NÉMETH SÁNDOR Kossuth-utca 4 sz.</p> <p>FÜZY MÁRTON Kossuth-utca 7 sz.</p> <p>KOVÁTS JÓZSEF Kossuth-utca 5 sz.</p> <p>POLLÁK REZSŐ férfi és női cipész Nádor-utca 7.</p> <p>VIRÁGH FERENCZ Simor-utca 2 sz. úri és női cipész. Saját készítményű cipő raktár. Megrendelések pontosan eszközöltetnek.</p> <p>Sándorovits testvérek uri és női cipészek Sas-uton.</p> <p>HÁRY GYULA anatómiai cipész üzlete Budai-ut 28 sz.</p> <p>Kereskedő cégek:</p> <p>IFJ. TÖGLGYULA festék és cement főraktára. Városház-tér 1 sz.</p> <p>SZIGETHY TESTVÉREK közvetlen kávébehozatala és fűszer csemege kereskedők Kossuth-utca.</p> <p>Keresztény fogyasz. szövetkezet Szűgyény Marich-utca. Fiók üzlet Zámoly-utca.</p> <p>FLITS PÁL FIA fűszer és csemege üzlete Nádor-utca 4.</p> <p>HERMANN MIHÁLY fűszer és liszt keres- kedő Tobak-utca 2 sz.</p> <p>KOVÁTS ISTVÁN fűszer és liszt keres- kedő. Palotai-utca 15 sz.</p> <p>BRUZA GYÓZÓ fűszer, festék és liszt ke- reskedő Széchenyi-utca 58 sz.</p> <p>Noszko Horváth Gyula fűszer, liszt és borkereskedő Halász-utca 10 sz.</p>	<p>KÜMMEK KÁROLY csemege, fűszer és liszt kereskedő Rákóczi-utca 7 sz.</p> <p>Keresztes Zsigmond divat áruháza Városház-tér.</p> <p>Knazovitzky Béla kamarai szállító, kalap, cipő, uri és női divat különleges- ségek nagy raktára. Szabott árak. Nádor-utca.</p> <p>FALVAY FERENCZ úri és női divat Kossuth-utca.</p> <p>KOVÁTS ANTAL úri és női divat Városház-tér.</p> <p>ALMÁSSY ISTVÁN férfi divat üzlete Városház-tér.</p> <p>KLÖCKNER PÉTER cs. és kir. udvari könyv, zenemű, papír és fényké- pező cikkek kereskedése. Nádor-utca.</p> <p>KUBIK LŐRINCZ könyv és papírkereskedő és könyvkötészete Nádor-utca.</p> <p>Schnetzer Nándor üveg, porcz. épület üveges Szűgyény Marich-utca 5 sz.</p> <p>PAPP LÁSZLÓ vaskereskedő Szűgyény Marich-utca 1.</p> <p>KNAZOVITZKY ELEMÉR vaskereskedő Nádor-utca.</p> <p>Különféle vállalatok:</p> <p>PAPP SÁNDOR szij és nyereg gyártó Nádor-utca.</p> <p>PETE GYULA fényképész Várkor-ut 28 sz.</p> <p>NEUBARTH LIPÓT órás és ékszerész Nádor-utca.</p> <p>HEIN MÁRTON hangszerkészítő Kossuth-utca 2 sz.</p> <p>IZINGER KÁROLY szijgyártó Bank-utca</p>	<p>KÜMMEK BÉLA mű és kereskedelmi kertészete Kossuth-utca. Telep: Kert-utca.</p> <p>IFJ. LERF FERENC mű és kereskedelmi kertész Palotai-utca.</p> <p>SZABÓ JÓZSEF építési irodája Várkor-ut 43 sz.</p> <p>NYÁRY GYÖRGY kamarai szállító épület és mű asztalos Felsőkirálysor.</p> <p>FÜSTÉR LAJOS mű asztalos Megyeház-utca 15 sz.</p> <p>NAGY JÓZSEF épület asztalos Széchenyi-utca 24 sz.</p> <p>BODA GYULA épület és butor asztalos Lövöde-utca 12 sz.</p> <p>LÖVINGER JÓZSEF épület és butor asztalos József-utca 20 sz.</p> <p>TOMAN JÁNOS mű butor és épület asztalos Haltér 19 sz.</p> <p>WÖLCZL JÁNOS géplakatos Bástya-utca 8 sz.</p> <p>KILI JÁNOS épület és műlakatos Ősz-utca 21 sz.</p> <p>GERLITS JÓZSEF és FIA szóbafestő és mázoló Jókai-utca 2 sz.</p> <p>Schmölitz László cim-, szóbafestő és mázoló Vásár-tér 17. sz.</p> <p>GÜNSBERGER KÁROLY cim és szóbafestő Haltér 9 sz.</p> <p>HEILMAN SÁNDOR könyvkötészete Szent Imre-utca 1.</p> <p>KÖNIG KÁROLY kéményes és készörüs Városház-tér.</p>	<p>FLEISCHER MÓR mészáros mester Iskola-utca</p> <p>Marhahus. 1 kgr. I. r. leveshus 26 kr. " II. " " " 24 " " " pörkölt és gulyás 24 " " " felsől rostélyos és bátszin 28 " "</p> <p>Borjúhus. 1 kgr. combja 36 kr. " vesés 34 " " " eleje 30 " "</p> <p>ASZTALOS GYULA hus, szalona, zsír és egyéb hentes áru üzlete Iskola-utca 6 sz.</p> <p>BOHN ALAJOS kefekötő Bank-utca 6 sz.</p> <p>PERCZ IMRE esztergályos Simor-utca 27 sz.</p> <p>KOVÁTS JÁNOS géplakatos műhelye Haltér 9 sz.</p> <p>KÖNIG JÓZSEF kéményes és készörüs Kossuth-utca 7.</p> <p>HERMANN KÁROLY ÉS TÁRSA „Kegyelet” temetkezési vállalat Kossuth-utca</p> <p>KOVÁCS GYÖRGY kocsigyártó Fazekas-utca.</p> <p>GERVEIN MIHÁLY kovácsnimester. Készít mindennemű új és dívatos kocsikat. Vörösmarty-tér 1.</p> <p>PAP LÁSZLÓ gőz és kádifűdő tulajdonos Bástya-utca 3 sz.</p> <p>Rehorska Vilmos műfestő és vegytisztító intézet Üzlet: Haltér 1. Telep: Tobak-utca 21 sz.</p> <p>NOLL NÁNDOR műfestő és vegytisztító intézete Városház-tér</p> <p>BINDER GYULA cukrász Városház-tér 5 sz.</p> <p>CSERNYAI VILMOS sütődeje, naponta friss Graham kenyér kapható. Palotai-utca 18 sz.</p>	<p>GERBÁN ISTVÁN kárpitós Jókai-utca 4 sz.</p> <p>STREIT JÓZSEF ácsmester Palotai-utca 57—59 sz.</p> <p>MARCO DEMARKO beton és mozaik készítő Kert-utca 7 sz.</p> <p>WELTZEL LAJOS épület, gép és vízvezeték szerelő Vásár-tér 5 sz.</p> <p>Ifj. Steszkal Ferenc okl. kőműves mester és építési vállalkozó Szűgyény-utca 2 sz.</p> <p>DITTRICH EDE férfi kalap üzlete Szűgyény Marich-utca</p> <p>GÁSZLER KÁLMÁN szij és nyereg gyártó Vásár-tér Karl ház.</p> <p>BAKOS JÓZSEF kádármester Malom-utca 6 sz.</p> <p>KUTI MÁRTON épület és butor asztalos József-utca 2.</p> <p>Kszantner és Pintér testvérek építési vállalkozók Felsőkirálysor 49 sz.</p> <p>MOHAROS SÁNDOR bérkocsi vállalata Tolnai-utca 12 sz.</p> <p>AUERBACH JÓZSEF mosó intézete Jókai-utca 10 sz.</p> <p>NAGY IGNÁCZ mosó intézete Lakatos-utca 10 sz.</p> <p>JÁMBOR ISTVÁN kőműves és ácsmester Vásár-tér 22.</p> <p>Vanka Testvérek ácsmesterek Palotai-utca.</p>
--	---	---	---	--	---

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.